

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Sžo/62/2014
Identifikačné číslo spisu:	6014200214
Dátum vydania rozhodnutia:	25.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:6014200214.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej v právnej veci žalobkyne: D. M., nar. XY, bytom E., zastúpená: JUDr. Pavol Kontroš, advokát so sídlom Horná č. 67, Banská Bystrica, ustanovený Centrom právnej pomoci, kancelária Banská Bystrica, Skuteckého 30, Banská Bystrica, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 21.01.2014 č.j. UPS/US1/SSVOPHN/BEZ/2014/5224-003 o nároku na ochranný príspevok, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. mája 2014, č.k. 23S/31/2014-25, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. mája 2014, č.k. 23S/31/2014-25, m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č.j. UPS/US1/SSVOPHN/BEZ/2014/5224-003 z 21.01.2014 z r u š u j e a vec vracia žalovanému na ďalšie konanie.

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyňi náhradu trov konania, pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia vo výške 279,64 € do tridsiatich dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku na účet jej právneho zástupcu, JUDr. Pavla Kontroša, č. účtu: XY.

Odôvodnenie

Rozhodnutím č.j. UPS/US1/SSVOPHN/BEZ/2014/5224-003 z 21.01.2014 žalovaný zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica (ďalej len „úrad“) č.: BB2/OPHN/SOC/2013/12787 z 08.11.2013, ktorým podľa § 26 ods. 2 zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 599/2003 Z.z.“) a zákona č. 601/2003 Z.z. od 01.09.2013 znížil dávku a príspevky žalobkyne z dôvodu zániku nároku žalobkyne na ochranný príspevok. Žalovaný odôvodnil rozhodnutie tým, že žalobkyňa bola práceneschopná od 03.05.2013, avšak zo stanoviska posudkového lekára úradu z 08.11.2013, potvrdeného aj stanoviskom posudkového lekára ústredia dňa 14.01.2014, nepriaznivý zdravotný stav žalobkyne netrvá bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov, preto nárok na ochranný príspevok zaniká od 01.09.2013.

Krajský súd rozsudkom z 21. mája 2014, č.k. 23S/31/2014-25, zamietol žalobu a žalobkyni nepriznal náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal z pripojeného administratívneho spisu preukázané, že žalobkyňa je od 03.05.2013 práceneschopná a že pred uplynutím troch mesiacov trvania nepriaznivého zdravotného stavu posudkový lekár nepotvrdil, že nepriaznivý zdravotný stav trvá naďalej, naopak z posudkov posudkových lekárov pobočky aj ústredia vyplýva, že po uplynutí tejto lehoty nepriaznivý zdravotný stav naďalej netrvá. Z uvedeného dôvodu dospel k záveru, že rozhodnutím žalovaného nedošlo k porušeniu zákona a preto žalobu zamietol.

Rozsudok krajského súdu napadla žalobkyňa včas podaným odvolaním. Namietla, že krajský súd sa nezaoberal zásadnou žalobnou námietkou, že deň 01.09.2013 bol dňom prvým, nie posledným, ktorý nasledoval po uplynutí augusta 2013, teda tretieho kalendárneho mesiaca, počas ktorých mal trvať nepriaznivý zdravotný stav. Krajský súd len doslovne odcitoval ustanovenie § 14 ods. 5 zákona č. 599/2003 Z.z.; vynechanie slov „mesiac“, resp. „kalendárneho mesiaca“ v zákonnej úprave, ktoré nepochybne mali nasledovať za slovami „posledným dňom“, však nemožno považovať za legislatívnu skratku. Správnosť tejto argumentácie zákonodarca sám potvrdil logicky správnym znením ustanovenia § 11 ods. 4 nového zákona o pomoci v hmotnej núdzi č. 417/2013 Z.z.

To, akým spôsobom postupoval prvostupňový správny orgán pri obstaraní potvrdenia posudkového lekára o tom, že nepriaznivý zdravotný stav žalobkyne po uplynutí troch mesiacov netrvá, súd zrejme tiež považoval za správny postup. Rozhodnutia správnych orgánov, vydané v rozpore so zákonom, je súd povinný zrušiť.

Z uvedených dôvodov žalobkyňa žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutia správnych orgánov zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu poukázal na to, že žalobkyňa nesprávny postup podľa § 14 ods. 5 zákona č. 599/2003 Z.z. v odvolaní nepoukázala, napadla ho až v žalobe. Z rozsudku krajského súdu je zrejmé, že sa touto námietkou zaoberal, keď na uvedené ustanovenie § 14 ods. 5 poukázal a na tom základe na tvrdenia žalobkyne neprihliadol. Podľa názoru žalovaného z uvedeného ustanovenia je zrejmé, že posledným dňom nároku na ochranný príspevok je deň po uplynutí nasledujúcich troch kalendárnych mesiacov nepriaznivého zdravotného stavu, v danom prípade deň 01.09.2013. Z uvedených dôvodov žalovaná navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. v medziach žaloby a v rozsahu a z dôvodov odvolania (§ 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 212 ods. 1, § 250j ods. 1 a § 250ja ods. 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného vo veci zníženia dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k nej na sumu 40,83 eura od 01.09.2013 v dôsledku zániku nároku na ochranný príspevok.

Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O.s.p.).

Nebolo sporné, že žalobkyňa poberá dávku v hmotnej núdzi a príspevky k nej, že práceneschopnosť žalobkyne trvala od 03.05.2013 a že z titulu vzniku nároku na ochranný príspevok jej rozhodnutím úradu z 26.06.2013 bola dávka a príspevky zvýšené na 75,25 eura od 01.06.2013.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 599/2003 Z.z. ochranný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi a každej fyzickej osobe, ktorá sa s občanom v núdzi spoločne posudzuje, ak si z dôvodov uvedených v § 7 nemôžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi a splnili podmienky na

vznik nároku na dávku.

Možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou na účely zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi sa neskúma, ak ide o občana, ktorý má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa na účely tohto zákona považuje choroba alebo úraz, pre ktoré bol občan uznaný príslušným ošetrovúcim lekárom za dočasne práceneschopného na viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní alebo mu bolo nariadené karanténne opatrenie na viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní (§ 7 písm. f) zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi).

Ochranný príspevok je 34,69 eura mesačne, ak ide o občana v hmotnej núdzi s nepriaznivým zdravotným stavom podľa § 7 písm. f) alebo fyzickú osobu s nepriaznivým zdravotným stavom podľa § 7 písm. f), ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje (§ 14 ods. 3 zákona č. 599/2003 Z.z.).

Podľa § 14 ods. 5 veta prvá zákona č. 599/2003 Z.z. ak nepriaznivý zdravotný stav podľa § 7 písm. f) občana v hmotnej núdzi alebo fyzickej osoby, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, trvá bez prerušenia dlhšie ako 3 po sebe nasledujúce kalendárne mesiace, nárok na ochranný príspevok zaniká posledným dňom, ktorý nasleduje po dni, keď uplynuli 3 mesiace, počas ktorých trval nepriaznivý zdravotný stav tohto občana alebo tejto fyzickej osoby.

Podľa § 14 ods. 5 veta druhá až štvrtá zákona č. 599/2003 Z.z. ak pred uplynutím 3 mesiacov posudkový lekár potvrdí, že nepriaznivý zdravotný stav občana v hmotnej núdzi alebo fyzickej osoby, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, bude trvať ďalej bez prerušenia aj po uplynutí 3 kalendárnych mesiacov, ochranný príspevok patrí najviac počas 12 kalendárnych mesiacov trvania nepriaznivého zdravotného stavu. Po uplynutí tejto doby nárok na ochranný príspevok zaniká. Nárok na ochranný príspevok zaniká aj vtedy, ak nepriaznivý zdravotný stav občana v hmotnej núdzi alebo fyzickej osoby, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, trvá v priebehu dvoch kalendárnych rokov spolu 12 kalendárnych mesiacov.

Na konanie o zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi dávkou a príspevkami sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak. Dávka a príspevky sa vyplácajú za celý kalendárny mesiac, a to aj v prípade, ak podmienky nároku boli splnené len za časť mesiaca. Úrad vypláca dávku a príspevky občanovi v hmotnej núdzi mesačne pozadu, a to najneskôr do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom občan v hmotnej núdzi splnil podmienky nároku na dávku a príspevky (§ 25 ods. 1, ods. 7 a ods. 8 zákona č. 599/2003 Z.z.).

Hoci zákonodarca v ustanovení § 14 ods. 5 uviedol, že „nárok na ochranný príspevok zaniká posledným dňom, ktorý nasleduje po dni, keď uplynuli 3 mesiace, počas ktorých trval nepriaznivý zdravotný stav“ je zrejmé, že slovné spojenie „posledným“ je v uvedenom ustanovení uvedené nadbytočne. Podľa názoru odvolacieho súdu z citovaného odseku 1 ustanovenia § 14 v spojení s § 25 ods. 7, ale najmä s § 14 ods. 5 veta druhá zákona je zrejmé, že úmyslom zákonodarcu pri trvaní nepriaznivého zdravotného stavu bolo poskytnúť ochranný príspevok po dobu troch kalendárnych mesiacov, bez potreby splnenia akejkoľvek ďalšej podmienky.

Nebolo sporné, že ochranný príspevok bol žalobkyni priznaný od 01.06.2013 a že bol vyplácaný za tri celé kalendárne mesiace v období od 01.06.2013 do 31.08.2013.

Z ustanovenia § 14 ods. 5 veta druhá zákona č. 599/2003 Z.z. vyplýva, že zákonodarca viaže trvanie nároku na ochranný príspevok aj po uplynutí 3 kalendárnych mesiacov na podmienku, že posudkový lekár potvrdí, že nepriaznivý zdravotný stav občana v hmotnej núdzi bude trvať ďalej bez prerušenia aj po uplynutí 3 kalendárnych mesiacov.

Z uvedených dôvodov odvolací súd nepovažoval za právne významnú námietku žalobkyne, že deň

01.09.2013 bol dňom prvým, nie posledným, ktorý nasledoval po uplynutí augusta 2013.

Žalobkyňa v žalobe namietala postup pri posúdení trvania jej nepriaznivého zdravotného stavu, ktoré preukazovala úradu každý mesiac potvrdeniami svojho ošetrojúceho lekára a že až koncom októbra jej telefonovala zamestnankyňa úradu, že nevie, či jej dala tlačivo, zrejme pre posudkového lekára. Žalobkyňa preto osobne priniesla na úrad potvrdenie o trvaní pracovnej neschopnosti z 31.10.2013 a tlačivo pre posudkového lekára vyplnila. Namietala, že posudkový lekár potvrdil dňa 08.11.2013, že jej nepriaznivý zdravotný stav netrvá, avšak zrejme len zo zdravotnej dokumentácie, ktorú predložila žalobkyňa. Podľa jej názoru práve úrad ako prvostupňový správny orgán svojím postupom spôsobil, že sa žalobkyňa nepodrobila posúdeniu posudkovým lekárom úradu pred uplynutím troch mesiacov trvania jej nepriaznivého zdravotného stavu.

Nesprávny postup pri získavaní posudku posudkového lekára žalobkyňa namietla aj v odvolaní proti rozsudku krajského súdu.

Uvedenú žalobnú i odvolaciu námietku odvolací súd považoval za dôvodnú.

Z rozhodnutí správnych orgánov oboch stupňov vyplýva, že dávka v hmotnej núdzi a príspevky k nej boli žalobkyni znížené z dôvodu zániku nároku na ochranný príspevok. Tento mal zaniknúť preto, že podľa stanoviska posudkového lekára úradu z 08.11.2013, potvrdeného aj stanoviskom posudkového lekára ústredia dňa 14.01.2014, nepriaznivý zdravotný stav žalobkyne netrvá bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov.

Základom právneho štátu je pravidlo, že pokiaľ zákonodarca prizná jednotlivcom určité subjektívne práva, je následne povinnosťou štátu umožniť ich uplatnenie.

Na konanie o pomoci v hmotnej núdzi sa vzťahuje Správny poriadok, vrátane § 32 ods. 1 Správneho poriadku, ktorý stanovuje povinnosť správneho orgánu zistiť presne a úplne skutočný stav veci a na ten účel si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie.

Podľa § 29 ods. 2 zákona o pomoci v hmotnej núdzi občan v hmotnej núdzi je povinný na výzvu úradu preukázať skutočnosti rozhodujúce na poskytovanie dávky a príspevkov, ich výšku alebo výplatu v lehote do ôsmich dní odo dňa doručenia výzvy, ak úrad neurčil dlhšiu lehotu. Ak občan v hmotnej núdzi nevyhoví výzve v určenej lehote, možno výplatu dávky a príspevkov zastaviť, ak bol vo výzve upozornený na tento následok. O zastavení výplaty dávky a príspevkov úrad vydá rozhodnutie. Ak zaniknú dôvody zastavenia výplaty dávky a príspevkov a nárok na túto dávku a príspevky naďalej trvá, úrad obnoví rozhodnutím výplatu dávky a príspevkov, a to odo dňa zastavenia výplaty tejto dávky a príspevkov.

Z administratívneho spisu mal odvolací súd za preukázané, že žalobkyňa, práceneschopná od 03.05.2013, pravidelne predkladala úradu potvrdenie ošetrojúceho lekára o trvaní pracovnej neschopnosti, potvrdeného týmto ošetrojúcim lekárom ku dňu 31.07.2013, resp. 26.08.2013, i následne.

Z ustanovenia § 14 ods. 5 zákona o pomoci v hmotnej núdzi vyplýva potreba, aby posudkový lekár posúdil, či nepriaznivý zdravotný stav bude trvať bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov, a toto posúdenie vykonať pred uplynutím troch mesiacov, a to aj v spolupráci s ošetrojúcim lekárom žalobcu (§ 25 ods. 1 písm. i) zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti).

Správny orgán preto mal také posúdenie zabezpečiť včas. Ak posúdenie podľa § 14 ods. 5 zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi nebolo možné vykonať bez zavinenia poberateľa ochranného príspevku, môže takéto posúdenie vykonať posudkový lekár aj následne.

Podľa názoru odvolacieho súdu v prípade, že posudkový lekár, napriek potvrdeniu ošetrojúceho lekára o trvaní práceneschopnosti, dospeje k záveru, že práceneschopnosť naďalej netrvá, je o takom posúdení

potrebné vypracovať posudok, z ktorého bude zrejmé, na základe akých odborných medicínskych poznatkov a záverov odborných lekárskejších vyšetrení zo zdravotnej dokumentácie dospel (v rozpore s ošetrojúcim lekárom) k záveru, že nepriaznivý zdravotný stav, pre ktorý je poberateľ ochranného príspevku uznaný dočasne práceneschopným, nebude trvať ďalej bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov.

Taký posudok sa v administratívnom spise žalovaného nenachádza.

Posudok je podkladom rozhodnutia o odňatí ochranného príspevku a ako taký musí byť taktiež preskúmateľný. Na rozhodnutie o odňatí ochranného príspevku preto nestačí len strohé konštatovanie posudkového lekára, že nepriaznivý zdravotný stav občana v hmotnej núdzi ďalej netrvá bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že zistenie skutkového stavu správnymi orgánmi je nedostačujúce na posúdenie veci, preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. zmenil a podľa §250j ods. 2 písm. c) O.s.p. rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní žalovaný bude postupovať v naznačenom smere, pričom je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Nové rozhodnutie vo veci riadne odôvodní (§ 47 ods. 3 Správneho poriadku).

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. Žalobkyni vzhľadom na úspech v konaní priznal náhradu trov konania, pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia za 4 úkony právnej služby (prevzatie a príprava, podanie žaloby, účasť na pojednávaní krajského súdu a podanie odvolania) vo výške podľa § 11 ods. 4 vyhlášky č. 655/2004 Z.z., t.j. 4x 61,87 € + 4x režijný paušál 8,04 €, spolu vo výške 279,64 €.

Poučenie:

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.